

**Müüt 5:** 11. augustil 1993.a. EAÕK Sinodi eksiilis volikirja alusel taastati Eestis EAÕK.

Tegelikult taastati EAÕK kanooniliselt täpselt aasta varem. Tulles vastu sellele küll mitte massilisele, kuid õiglasele ja kanooniliselt põhjendatud soovile taastada Eesti Õigeusu Kiriku iseseisvus, ning lähtudes sellest, et Eesti piiskopkond tegutses riikliku iseseisvuse taastamisest 20. augustil 1991.a. juba suveräänses riigis, kinnitas Vene Õigeusu Kiriku Püha Sinod 11. augustil 1992.a., viidates Püha Sinodi liikme, Vladimiri metropoliit Sergiuse (Stragorodski) 15./28. juuni 1920. aasta kirjale nr 1780, Vene Õigeusu Kiriku Püha Sinodi ja Kõrgeima Kirikunõukogu ühisotsuse kehtivust Eesti Õigeusu Kiriku autonoomseks tunnistamise kohta, pannes sellega aluse Eesti Õigeusu Kiriku autonoomse staatuse taastamisele. Tõsi küll, terminit "autonoomia" 1992. aastal ei kasutatud kiriklik-diplomaatilistel kaalutlustel, et mitte tekitada liigseid probleeme suhtlemisel Konstantinoopoli Patriarhiga, kes pretendeeris omamoodi monopolile selles küsimuses.

Sinodi määrukses asendati termin "autonoomia" laiemaga mõistega – "iseseisvus", mille valdkond oli piiritletud samamoodi nagu mainitud ajaloolises dokumendis: "...kiriklik-majanduslikes, kiriklik-administratiivsetes, kiriklik-valgustuslikes, kiriklik-kodanlikes" asjades. Sama otsusega (11. augustist 1992.a.) määrati Patriarhi vikaarpiiskop, Tallinna piiskop Kornelius (25. veebruarist 1995.a. – ülempiiskop, 6. novembrist 2000.a. – metropoliit) valitsevaks ülemhingeekarjaseks tiitliga "Tallinna ja Eesti" ning talle tehti ülesandeks kuu aja jooksul ette valmistada Moskva Patriarhaadi koosseisu kuuluva Eesti Õigeusu Kiriku põhikirja projekt selle hilisemaks vastuvõtmiseks Vene Õigeusu Kiriku Püha Sinodi poolt ja registreerimiseks Eesti Vabariigi riigiasutustes. Aluseks oli ette nähtud võtta Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku 1935. aasta põhikiri (mis tähendas ka ajaloolise nimetuse taastamist), tehes selles muudatusi, mis vastaksid Kiriku tegelikule olukorrale praegusel ajal.

29. aprillil 1993. a toimus Pühtitsa kloostri Eesti Õigeusu Kiriku Täiskogu, mille peamiseks sündmuseks oli Moskva ja kogu Venemaa Patriarhi Aleksius II poolt Tallinna ja Eesti piiskop Korneliusele 26. aprilli 1993. aasta Patriarhi ja Sinodi Tomose nr 1357 üleandmine autonoomia taastamise kohta.

EAÕK taastamise lõpuleviimisest teavitati Eesti Vabariigi presidenti, peaministrit ja siseministrit. Kuid see ei takistanud Siseministeeriumi Usuasjade Talitust 11. augustil 1993. a registreerimast taastatud Moskva Patriarhaadi koosseisus EAÕK-i nime all struktuuri, mis oli sellest mittekanooniliselt eraldunud. Seejuures rikkus Usuasjade talitus vähemalt kahte sel hetkel kehtinud Kirikute ja koguduste seaduse paragrahvi. Vastavalt paragrahvile 2(1) on Kirik episkopaalne struktuur, kuid sel struktuuril piiskoppi ei olnud. Ning vastavalt mainitud seaduse paragrahvile 15(2) "Kiriku, koguduse ja koguduste liidu juhatus asub Eestis, olenemata tema vaimuliku keskuse asukohast". Ometi registreeriti "EAÕK" Stockholmis asuva "EAÕK Sinodi eksiilis" kaudu, mis ei saanud olla Eestis tegutseva kirikustruktuuri seaduslik juhatus, kuna asus väljaspool Eestit.

Usuasjade talitus tunnustas EAÕK-ist eraldunud tillukest osa tervikuna, andes kogu Kirikule valiku: kas ühineda kuritegeliku (nii kiriku- kui ka tsiviilõigusliku vaatenurga alt) ühendusega või registreeruda uutmoodustatud struktuurina, mis nagu oleks tekkinud nõukogude okupatsiooni perioodil ja tänu sellele.